

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 168. Vtrum Angelus dilectione naturali, vel electiua diligat seipsum & alium Angelum, sicut se ipsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

lica est vel naturalis, vel supernaturalis, quia cognitio Angelica non potest esse immediate libera: licet quia potest, esse libera immediate, etiam aliqua cognitio Angelica potest aliquo pacto dici non naturalis, sed libera, vt explicatum est aum.9.

QVÆSTIO CLXVIII.

Utrum Angelus dilectione naturali, vel electiua diligat se ipsum, & alium Angelum, sicut se ipsum.

S. Tho. quæst. 60. artic. 1.

1. **P**rimò videtur Angelus non diligere se ipsum dilectione naturali: si enim dilectio, qua Angelus diligit se ipsum, esset Angelo naturalis, esset etiam ipsi necessaria, saltem quo ad speciem, ac proinde non posset Angelus odisse se ipsum: sed potest se ipsum, Angelus odisse, ac de facto demones se ipsos odio habent, ac vellent non esse, & se ipsos destruere, si possent: ergo.

2. Secundò videtur Angelus non posse diligere se ipsum dilectione electiua. Dilectio enim electiua debet esse libera: sed Angelus non est liber ad se ipsum diligendum, vel non diligendum: ergo.

3. Tertiò videtur Angelus non diligere alium Angelum dilectione naturali. Dilectio enim naturalis est necessaria, ac versatur circa finem; sed vnus Angelus non est finis alterius, & præterea vnus Angelus non necessariò amat alterum, sed potest illum odisse, ac de facto demones oderunt beatos Angelos: ergo.

4. Quartò videtur Angelus non diligere alium, sicut se ipsum. Qui enim diligit alterum minus, quam se, non diligit alterum, sicut se ipsum; sed vnus Angelus amore etiam ordinato diligit alium Angelum minus, quam se: ergo.

5. Respondeo, quod aliquid amatur tantum id, cui volumus bonum, quia bonum ipsius est: & hoc dicitur amari vt finis cui, & amore amicitiae, quo amore possunt amari sola entia intellectualia: aliquid autem amatur, tantum bonum, quod volumus alteri, & hoc dicitur amari amore concupiscentiae: ex gr. dum aliquis vult sibi ipsi felicitatem, sapientiam, diuitias, amat se ipsum vt finem cui, & amore amicitiae; felicitatem, sapientiam, diuitias, &c. amat amore concupiscentiae. Ex ijs, quæ amantur amore concupiscentiae, quædam sunt per se bona illi, cui amantur, eo pacto, quo felicitas, sapientia, &c. sunt per se bona homini, vel Angelo, & hæc dicuntur amari vt finis qui: quædam non sunt per se bona illi, cui amantur, sed solum sunt vtilia ad consequendum aliud bonum, & hæc dicuntur amari vt media, eo pacto, quo ægrotus amat medicinam amaram vt medium

ad recuperandam sanitatem, quæ est per se bona.

6. Hoc supposito, dicendum primò, quod vnusquisque, siue Angelus, siue homo amat se ipsum vt finem cui, siue amore amicitiae, tum naturali, & necessariò saltem quo ad specificationem, tum libero, & electiua.

Probat: nam vnusquisque tum homo, tum angelus vult sibi suum bonum, & suam perfectionem, ac quædam bona desiderat, cum illis caret, ac de ijs bonis gaudet, cum ea habet, odit verò contraria mala, ac de ijs dolet: sed velle sibi bonum, & nolle malum, est se ipsum amare vt finem cui, & amore amicitiae; ergo etiam angelus se ipsum amat amore amicitiae. Confirmatur: nam cum res etià cognitione carentes inclinentur ad suum bonum, & perfectionem, illamque appetant appetitu innato, à fortiori quæ prædita, sunt cognitione, & intellectu suum bonum, appetunt appetitu elicitu voluntatis; sed tam homo, quam angelus quædam bona vult sibi naturaliter, ac necessariò, vt cum vult esse felix, ac bene, & beatè se habere; quædam, vult sibi liberè, & ex electione, vt cum Lucifer peccando voluit esse similis Altissimo, & seu velit sibi bona naturaliter, ac necessariò, seu velit liberè, & ex electione, amat se ipsum amore amicitiae, & vt finem cui: ergo tum homo tum angelus amat se ipsum tum amore naturali, ac necessariò, tum amore libero, & electiua.

7. Dices: Sanctus Dionysius cap. 4. de diuinis nominibus dicit, quod amor est virtus vnitiva, & concretiva; sed vnitio, & concretio est duorum, qui per vnionem fiunt vnum: ergo sicut nemo potest vniri sibi ipsi, sic nemo potest amare se ipsum. Confirmatur primò: nam amicitia est ad alterum, ac proinde nemo potest esse amicus sibi ipsi; ergo nemo potest se ipsum amare amore amicitiae. Confirmatur secundò: nam amor est quidam motus, quo amans mouetur ad rem amatam; sed nemo potest moueri ad se ipsum: ergo.

8. Respondeo, distingo maiorem: amor primus, & supponens perfectam vnitatem, amantis cum amato, est vnitio, & concretio. nego: amor secundus, & non supponens perfectam vnitatem amantis cum amato est vnitio, & concretio, concedo maiorem; concedo minorem; & distingo eodem pacto consequens. Ex Arist. 9. Ethic. cap. 8. *amicabilia, quæ sunt ad alterum, veniunt ex amicabilibus, quæ sunt ad se ipsum*, ideoque prius homo, vel angelus amat se ipsum, quia est vnus sibi ipsi, deinde amat alterum, sicut se ipsum, & per amorem vnitur illi, & fit vnum cum illo: & quia vnusquisque magis est vnus sibi ipsi, quam alteri, ideo magis amat se ipsum, quam alterum. Proportionaliter prima amicitia est ad se ipsum, ex eaque deriuatur amicitia, quæ est ad alterum. Amor autem, & cognitio sunt motus quidam intentionalis, & sicut potest aliquis per cognitionem reflectere supra se ipsum, & sic moueri intentionaliter ad se ipsum, sic potest per

Qq q

amo-

amorem reflectere supra se ipsum, & sic moveri intentionaliter ad se ipsum.

9. Dicendum secundò: vnus angelus amat alterum angelum, sicut se ipsum, dilectione tum naturali, & necessaria, tum libera, & electiua.

Probat: nam angelus sicut amat se ipsum naturaliter, ac necessariò, sic amat suam naturam specificam, & genericam naturaliter, ac necessariò, saltem necessitate quoad specificationem, ita vt suam naturam specificam, & genericam non possit odisse; ergo necessariò amat alterum angelum, in quantum est naturaliter cum se ipso vnum specie, vel genere, & natura intellectiua, ita vt non possit illum odisse secundum naturam intellectiuam, nec possit illi displicere natura intellectiua alterius angeli. Rursus sicut se ipsum amat dilectione etiam electiua, ac libera, sic potest alium angelum diligere, sicut se ipsum, dilectione etiam electiua, ac libera. Potest etiam alterum angelum odisse, quia est sibi contrarius, & quia habet aliqua, quæ odit, ac sibi ipsi non vult; e. g. demones odio habent angelos beatos, quia sunt ipsis contrarij, & habent contrariam voluntatem; angeli boni odio habent demones, tum quia habent voluntatem malam contrariam voluntati bonæ angelorum bonorum, tum quia habent peccatum, quod odio habent, & sibi non volunt; sed neque angeli mali odio habent bonos secundum naturam angelicam, neque angeli boni habent odio malos secundum naturam angelicam, in qua sunt vnum cum illis.

10. Confirmatur: nam dilectio, quæ proportionaliter inuenitur etiam in rebus intellectu, ac sensu carentibus, est naturalis; sed dilectio similitum in natura inuenitur etiam in rebus intellectu, ac ratione carentibus; ergo &c. Probat minor: nam Ecclesiast. 13. dicitur. *Omne animal diligit sibi simile*, & ignis naturaliter appetit communicare alteri suam formam, & naturam, adeoque suam naturam etiam in altero amat appetitu innato, & naturali; ergo quæ habent naturam intellectiuam etiam in alijs naturaliter, ac necessariò amant suam naturam intellectiuam amore saltem necessariò quoad specificationem, ita vt non possint illam odisse.

11. Ad 1. concedo maiorem, & nego minorem. Angelus, & homo non potest se ipsum odisse, iuxta illud Apostoli ad Eph. 5. *Nemo enim vnquam suam carnem odio habuit*; ideo dum demon, & damnatus vult, & optat non esse, ac se ipsum destruere, vult hoc ex amore sui ipsius, in quantum scilicet apprehendit non esse tanquam minus malum, quam esse in æternum miserum; sed minus malum habet rationem boni; ergo dum vult, & optat non esse, vult sibi hoc sub ratione boni, ac proinde exerceat actum amoris erga se ipsum.

12. Ad 2. concedo maiorem, & distingo minorem: angelus non est liber ad se ipsum diligendum dilectione, qua velit sibi bonum

felicitatis, ac bene beatæ, quæ se habendi, concedo: non est liber ad se ipsum diligendum dilectione, qua eligat sibi vnum bonum præ alio, nego minorem; & nego consequentiam. Angelus non est liber ad volendum sibi bonum beatitudinis, ideoque dilectione naturali, ac necessaria vult esse beatus. At est liber ad volendum, & eligendum ex duobus bonis oppositis vnum bonum præ alio, ac de facto Lucifer peccando elegit sibi bonum, quod apprehendit in peccando, relicto bono honesto, cum posset eligere potius bonum honestum, contempto bono, quod apprehendit in peccando. Michael è conuerso elegit sibi bonum honestum, subiiciendo se Deo, relicto bono, propter quod Lucifer peccauit, cum etiam Michael posset relinquere bonum honestum, & peccare.

13. Ad 3. distingo maiorem: dilectio naturalis est necessaria, & versatur circa finem qui, volendo ipsi bonum, nego: est necessaria, & versatur circa finem qui, volendo illum sibi, & alteri, in quantum est vnum sibi, concedo maiorem; & distingo minorem: vnus angelus non est finis cui alterius, in quantum est vnum cum illo, & potest vnus angelus alterum odisse, in quantum est vnum secum in natura intellectuali, nego: non est finis cui alterius, in quantum non est vnum cum illo, & potest vnus angelus odisse alterum, in quantum non est vnum cum illo, sed est illi contrarius &c. concedo minorem; & nego consequentiam. Vnus Angelus sicut naturaliter amat se ipsum, & suam naturam intellectualem, sic amat naturaliter etiam naturam intellectualem alterius angeli, ac non potest illam secundum rationem communem odisse, ac de ea habere displicentiam. At potest alterum angelum non amare, sed odisse, in quantum est contrarius sibi. Sic boni, ac mali angeli se mutuo oderunt, in quantum sunt differentes, & contrarij in iustitia, & iniustitia.

14. Ad 4. distingo maiorem: qui diligit alterum minus, quam se, non diligit alterum sicut se ipsum, ita vt ly *sicut* significet æqualitatem amoris, concedo; ita vt ly *sicut* significet similitudinem amoris, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Dilectio naturalis fundatur in vnitatem: sed vnusquisque est magis vnus sibi ipsi, quam cuiilibet alteri: nam cum se ipso habet vnitatem numericam, cum altero habet vnitatem solum specificam, vel genericam, quæ sunt minores vnitatem numerica; ergo naturaliter vnusquisque magis amat se ipsum, quam quemlibet alterum, ad quem non comparetur, sicut pars ad suum totum eminentiale, in quo nimirum contineatur eminentialiter. Nam cum pars naturaliter amet totum magis, quam se, creatura, quæ comparatur ad Deum, tanquam ad suum totum eminentiale, naturaliter magis amat Deum, quam se ipsum, vt cum Sancto Thoma explicabitur, quæst. sequenti 169. Dum ergo dicitur, quod angelus naturaliter amat

amat alium Angelum sicut se ipsum, non significatur, quod amat alterum Angelum æqualiter, ac se ipsum, sed solum, quod amat similiter, ac se ipsum, in quantum sicut sibi ipsi vult bonum, sic etiam alteri vult bonum.

QVÆSTIO CLXIX.

Vtrum Angelus naturali dilectione diligat Deum plusquam se ipsum?

S. Th. quæst. 60. art. 5.

1. **V**idetur, quod angelus naturali dilectione, & amore amicitie non diligat Deum magis, quam se: primo, quia amicus amat amicum ut alterum se, ideoque Arist. 9. Ethicor. cap. 8. dicit, quod *amicabilia ad alterum sunt ex amicabilibus ad se ipsum*; sed repugnat, ut aliquis se ipsum amet magis, quam se: ergo repugnat, ut aliquis alterum amet magis, quam se.

2. Secundo propter quod unumquodque tale, & illud magis: sed naturali dilectione quilibet diligit alium, etiam Deum, propter se, & in quantum est bonus sibi: ergo naturali dilectione quilibet etiam Angelus magis diligit se, quam Deum.

3. Tercio dilectio, qua quis diligit Deum amore amicitie, & magis, quam se, est propria charitatis; sed dilectio charitatis non est naturalis angelo, vel homini, sed est supernaturalis, ac diffunditur in cordibus eorum per Spiritum Sanctum, qui datus est eis, ut dicit Aug. lib. 12. de Ciuit. cap. 9. ergo dilectio amicitie, qua angelus diligit Deum plus, quam se, non est naturalis.

4. Quarto si angelus naturaliter diligeret Deum magis, quam se, talis dilectio esset necessaria in angelo, saltem necessitate specificationis, ac proinde non posset angelus Deum odisse, vel se ipsum amare magis, quam Deum; sed demones, siue angeli mali Deum odio habent, ac se ipsos magis amant, quam Deum, iuxta illud S. Augustini lib. 14. de Ciuit. cap. ultimo: *Fecerunt ciuitates duas amores duo, terrenam scilicet amor sui usque ad Dei contemptum, celestem verò amor Dei usque ad contemptum sui*; ergo.

5. Quinto ideo naturaliter angelus magis amarèt Deum, quam se ipsum, quia Deus est melior angelo; ergo vnus angelus omnes alios angelos meliores se deberet naturaliter amare magis, quam se; sed angelus etiam angelos meliores se naturaliter minus amat, quam se; ergo angelus naturaliter etiam Deum minus amat, quam se ipsum.

6. Respondeo naturale in hac materia, posse sumi tripliciter. Primo naturale sumitur, prout opponitur supernaturali, & naturale in hoc sensu dicitur, quod non est supra vires, & supra exigentiam naturæ. Secundo naturale sumitur, prout opponitur violento, vel

neutro, & naturale in hoc sensu dicitur, quod non est contra, sed iuxta inclinationem naturæ. Tercio naturale sumitur, prout opponitur electiuo, ac libero, & naturale in hoc sensu dicitur, quod non est liberum, sed necessarium, saltem necessitate quo ad specificationem. Rursus dilectio Dei potest sumi, prout est amor concupiscentie, quo angelus, vel homo vult sibi Deum, & bonum diuinum, quod est eius beatitudo obiectiua, vel in quantum est amor beneuolentie, vel amicitie, abstractendo ab hoc, quod sit amicitia latè, vel strictè sumpta, quo vult bonum diuinum ipsimet Deo propter ipsum Deum.

7. Hoc supposito, quæri potest primo, vtrum amor concupiscentie, quo homo, vel Angelus amat Deum ut bonum ipsius hominis, vel angeli, sit illis naturalis primo modo, in quantum nimirum opponitur supernaturali?

Respondeo affirmatiuè cum Suario lib. 3. de angelis, cap. 5. num. 2. Ratio est, quia angelus, & homo ex viribus naturæ potest sibi amare, & velle suum bonum naturale, & naturaliter cognitum; sed angelus, & homo naturaliter cognoscit Deum esse auctorem, & conservatorem naturæ, & causam omnium bonorum naturalium, ac proinde Deum esse bonum naturale hominis, & angeli; ergo. Hinc sequitur talem amorem concupiscentie non esse homini, vel angelo violentum, vel neutrum, cum neque sit contra, neque præter eorum naturalem inclinationem, sed esse illis naturalem etiam secundo modo, in quantum naturale opponitur violento, ac neutro.

8. Quæri potest secundo, vtrum amor concupiscentie, quo angelus amat Deum, sit illi naturalis etiam tertio modo, hoc est necessarius necessitate saltem quoad specificationem, ita ut Angelus non possit sibi nolle Deum, & bonum diuinum?

Respondeo affirmatiuè. Ratio est, quia ex dictis quæst. 18. de Actibus humanis num. 11. nemo potest nolle suam felicitatem cognitam sub conceptu felicitatis; sed angelus naturaliter cognoscit Deum esse suam felicitatem obiectiuam naturalem; ergo non potest illam sibi nolle, ac proinde illam sibi necessariò amat, & vult necessitate saltem quoad specificationem. Addo, quod etiam demones, & damnati, cum non possint nolle esse felices, necessario amant Deum ut suum bonum, saltem necessitate quoad specificationem.

9. Quæri potest tertio, vtrum homini, vel angelo sit primo, & secundo modo naturalis, hoc est nec supernaturalis, neque violentus, aut neuter, aliquis amor amicitie, quo diligit Deum plusquam se ipsum, volendo illi bonum diuinum, quia bonum Dei est?

Respondeo hanc quæstionem ex professo examinandam esse contra Cornelium lanfenum, eiusque sectatores in materia de gratia, ex qua nunc sunt aliqua solum prælibanda ad explicandam doctrinam S. Thomæ hoc art. 5.